

ESTA NEWS

Nr. 1 2013

AMAZONAS

Branschförbundet för kvalificerade
violinbyggare och reparatörer

SVERIGES
VIOLINBYGGARMÄSTARE

www.violinbyggarmastarna.se

- Reparationer o nyttillverkning.
- Försäljning av instrument,
stråkar o tillbehör.

www.pederkallman.se

Peder Källman
VIOLINATELJÉ

Amiralitetsgatan 20, 414 65 Göteborg.
031-14 24 03, 070-325 21 39

Publikation för medlemmar i Svenska Stråkläraryrket.

Ansvarig utgivare: Päivikki Wirkkala-Malmqvist
Redaktör: Fredrik Ström

ESTA NEWS
 c/o Fredrik Ström
 Ola Hanssonsgatan 4, 4 tr.
 112 52 Stockholm
 estanews@esta.se
 070-739 68 49

SSF och textförfattare har copyright på artiklar och inlägg. Eftertryck är endast tillåtet efter tillstånd och med angiven källa. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera inkommet material. Innehållet i publikationen ger inte uttryck för centrala ESTA:s åsikter.

Medlemskap i SSF kostar 350 kr/år för aktiva och stödjande medlemmar, 100 kr/år för studenter och pensionärer.

Bli medlem genom att betala in avgiften på Pg 88 69 57-0 samt ange namn, adress, e-post, telefonnummer och instrument. Enklast görs detta via vår hemsida: www.esta.se/ny_medlem. Medlemmarna ansvarar själva för att uppdatera sina kontaktuppgifter.

Annonspriser

storlek:	svartvit:	färg:
Helt uppslag	3 000 kr	4 500 kr
Helsida	1 800 kr	2 700 kr
Halvsida	900 kr	1 200 kr
Mindre	600 kr	900 kr

Manusstopp

12 maj för nr. 2 2013.

Svenska Stråkläraryrket

c/o Monika Jonasson
 Klintvägen 109 B
 973 32 Luleå
 sekreterare@esta.se
 www.esta.se
 Pg 88 69 57-0

Ordförande: Päivikki Wirkkala-Malmqvist
 Vice ordförande: Petra Hellqvist
 Sekreterare: Monika Jonasson
 Kassör: Johan Falk
 Övriga ledamöter: Catharina Grunér Kronqvist,
 Fredrik Ström, Stefan Waldemarson, Torbjörn
 Westman

Suppleanter:
 Karin Hans-Ers, Lars Jöneteg, Sara Toftgård

Hedersordförande: Harald Thedéen
 Hedersledamöter: Anders Sparf,
 Kjell-Åke Hamrén

European String Teachers Association

Centralt sekretariat
 Medlemssekreterare: Barbara Schmitt
 barbara.schmitt@bluewin.ch
 www.estastrings.org

President: Bruno Giuranna (IT)
 Vice president: Mark Lambrecht (BE)
 Kassör: Agnes Stein von Kamienski (DE)
 Övriga ledamöter: David Marcou (GB)
 Karen Valeur (DK)

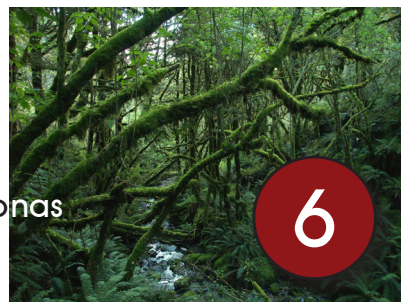
Framsidan

Amazonas.

Foto: Tomas Povelka.

5

Ordföranden

6

Reportage:
En amazon i Amazonas

10

Material:
12 enkla låtar för nyckelharpa
Fela med färg 1
Scales

20

Ta dig ton

22

Notiser

Violin och bajs
Poreč 2012

18

Kurser på Malungs folkhögskola!

MALUNGS
FOLKHÖGSKOLA

SOMMARKURSER

2013 - 2014

Kulningskurs i Mosättra
14 - 16 juni

Folklig vissång - grund

Folkmusik - sång, dans & låtspel på
fiol
29 juli - 3 augusti

Folklig vissång - fördjupning

Järnsmide
29 juli - 3 augusti

Folkmusik fiol - ett läsår

Folkmusik fiol - en termin

Folkmusik fiol - distans

Besök oss på Facebook/malungsfolkhogskola

www.malungsfolkhogskola.se 0280 143 00

Sällan är det så roligt att blicka bakåt som idag!

Vilket förbund vi har! För att åstadkomma den stämning vi hade under Stråkdagarna i Malmö i januari går det åt både det ena och andra: medlemmar som kommer, som är positiva, som är generösa med både sitt beröm och sin acceptans, och som hjälpte till så att möbleringen till den hundrahövdade stråkorkestern gick på tio minuter! Tack alla ni deltagare som kom.

Tack också till alla föreläsare som lyfte konferensen med ert kunnande, inspiration och generositet!

Och så arbetsgruppen som under ett års tid, var och en på sitt sätt, byggt underlaget för vår konferens: Stefan, som var den enda som var på "hemmaplan" och fick ta hand om ALLT det lokala från mapparna till städplaneringen! Monika, som skrev och höll ordning på alla anmälningar, ändringar och återbud med bravur! Petra, som med sin mångåriga erfarenhet från Göteborgs Stråkdagar såg till att inget glömdes! Fredrik, som fotade och dokumenterade duktigt till ESTA News! Johan, som såg till att ekonomin gick ihop och med sitt enorma kunnande var rådgivande lite överallt! Torbjörn, som samlade alla utställare och alltid var där han behövdes! Metodikstudenterna, som lyste med sin hjälpsamhet! Med denna arbetsgrupp så förstår ni att det var lätt att vara den som fick önska alla välkomna till vår konferens.

Nu är vi tillbaka i vardagen igen, men SSF:s jubileumsår fortsätter. Nästa evenemang gick av stapeln söndagen 3 mars på KMH i Stockholm, då förbundet hade sitt årsmöte med födelsedags-tårta och vacker cellomusik med elever till förra årets Welinpristagare, Elisabeth Lysell-Bjermkvist. Under hösten 2013 kommer SSF att erbjuda sina medlemmar ett jubileumsevenemang som är under

planering. Och i augusti hoppas vi att många tar sig till Oxford där den europeiska ESTA-konferensen arrangeras.

Under Malmödagarna hade vi även tillfälle att lyfta fram frågan om den lagstadgade musikskolans vara eller icke vara. Som vanligt tog tiden slut alltför snabbt, men det kom fram synpunkter, åsikter och frågeställningar som tydligt visade att ämnet är "hett". Vi har inte så mycket erfarenhet på området, och behöver nog följa våra nordiska grannländers lyckanden och misslyckanden på sina vägar till den nya skolformen. Dels för att undvika de redan gjorda misstagen, men först och främst för att kunna forma och påverka de eventuella förändringar som vår verksamhet kan utsättas för.

Så varför inte fortsätta utveckla idéer här i ESTA News? Skicka in artiklar – korta och långa, mot och för, provokativa och innovativa. Det är nu det gäller!

I samband med diskussionen ville vi som jobbar med lärarutbildningarna också fokusera på sambandet mellan lärarutbildningen och en eventuell lagstadgad musikskola, och lyfta fram något som många har missförstått och tolkat fel: vi på Stockholms, Malmös och Ingessunds musikhögskolor **FORTSÄTTER UTBILDA INSTRUMENTALLÄRARE**. Lärarprogrammet ser annorlunda ut och mycket finns att förbättra, men mycket är också bra. Till exempel får en violinlärarstudent under andra året på KMH tolv timmar individuell undervisning per termin på sitt huvudinstrument, instudering med pianist, orkesterspel i KMH:s symfoni/kammarorkester samt metodik cirka fyra timmar/vecka. Utan att glömma övningsundervisning och praktik! Nytt för 2013 är att KMH planerar att öppna alla sina metodikkurser som fristående kurser för musiker/lärare som vill fortbilda sig eller skaffa en instrumentalmetodisk påbyggnad. Ansökningstiden till dessa kurser, samt till våra lärarutbildningar på KMH, går ut 15 april. Kontakta gärna KMH för mer information om du eller dina elever är intresserade. Ni är alla hjärtligt välkomna till högskolans spännande vardag!

Till slut till det viktigaste – balansen! Hur är det med balansen i livet? Är ni i god samklang med er själva, med era kollegor, med era nära och kära? Det är dags att plocka fram laggarna, termoserna och ryggsäcken från garderoben och ge sig ut i skidspåret. För mig återställer en dag i spåret balansen på ett underbart och självklart sätt – vem orkar bry sig om småsaker som dålig skolpolitik eller fel fingersättning när hela kroppen har hittat lugnet och värmen efter spåret och bastun?

Ses i skidspåret

Päivikki Wirkkala-Malmqvist
ordforande@esta.se

ORDFÖRANDE

En amazon i Amazonas

El sistema på riktigt

– Nej, hennes namn är inte Barbie, hon heter Linn, förklarade min kollega tålmodigt för (de smått besvikna) flickorna jag just skulle börja undervisa.

Det var inte första gången jag blev misstagen för en plastdocka, med mitt blonda hår och bleka hud blev jag utstirrad vart jag än gick. Jag anlände till Brasilien en torsdag i slutet av november 2012, med ett mycket knapphändigt portugisiskt ordförord, och på fredagen höll jag min första fiollektion på semesterön Mosqueiro – en timme från Belém, huvudstaden i delstaten Pará. Min nya situation var minst sagt utmanande, eftersom jag inte ens visste hur man säger ”finger” eller ”A-sträng” på mitt nya språk, och mina elever (som knappt sett en fiol förut) korrigerade tålmodigt mitt uttal och grammatik. I Mosqueiro var jag inackorderad hos en evangelisk pastor, i vars kyrka jag undervisade. Filadelfiakyrkan är den näst största i Brasilien och grundades av två svenska missionärer för ganska precis hundra år sedan. Pastor Carlos var mycket upprymd över att ha en landsmaninna till Gunnar Vingren och Daniel Berg som gäst i sitt hem och försökte ogenerat gifta bort mig med sin äldste son.

Belém

Jag hade planerat att stanna i Brasilien för att arbeta volontärt som fiollärare för Amazon Art i sex månader, men fick snopet åka hem efter tre då det, efter en lagändring i oktober, inte längre var möjligt för Schengenmedborgare att förlänga sitt turistvisum. Typiskt nog hade jag just blivit erbjuden ett jobb på Fundação Amazônica de Música i Belém (där Barbieförväxlingen skedde), en gratis musikskola av hög kvalitet grundad av pianisten Gloria Caputo. Hon ville att jag skulle hjälpa till med undervisningen av de yngsta eleverna, då hon kände att de inte riktigt gjort de framsteg hon hade hoppats, trots att de har totalt fyra timmars gruppundervisning i veckan, förutom kör och teori. Jag hann bara jobba tre dagar, men jag insåg snabbt vad problemet verkade vara. Läraren Pádua är en otroligt varm och avslappnad herre med ett isbrytande sinne för humor och ett smeknamn för alla sina elever. Barnen verkade stormtrivas, men tyvärr användes inte tiden särskilt effektivt. Inte nog med att lektionen aldrig började tidigare än tjuo minuter efter utsatt tid, den slutade dessutom alltid minst en kvart för tidigt. Under

den tid som blev över bedrevs heller inte särskilt mycket spel. Eftersom grupperna är stora, cirka tio elever i varje, var det svårt att hjälpa alla. Styckena de spelade verkade för svåra, och gruppen kom säl- lan längre än till tredje takten. Jag tog med mig en fiolmetod (Fiddle Time-serien) i tre olika nivåer som jag använt med stor framgång i London; med klart uttänkta etapper, roliga låtar (många duetter redan från första lektionen) och tillhörande CD-ackompanjemang. Trots att jag endast hann undervisa i ett par dagar blev jag mycket fäst vid barnen där, som så fort de såg mig attackerade mig med balanshotande gruppkramar och tillhörande tjut:

– Tia!! (”Moster/tant”, vilket är hur barn ofta tilltalar en vuxen de inte är släkt med.)

AMA-institutet

Huvuddelen av min undervisning skedde dock på AMA-institutet, en primitiv musikskola i Bragança, en småstad vid Amazonflodens mynning, grundad 2005 av Aurimar Monteiro de Araújo – en av få överlevande rabecavirtuoser – som redan gjort mer än de flesta genom att adoptera 32 barn och ungdomar för att hjälpa dem ur sina fattiga förhållanden. Rabeca liknar en barockfiol till utseende och klang och härstammar från det medeltida instrumentet rebec. Den har en stark tradition

i norra Brasilien och har huvudrollen i den årliga dansfestivalen Marujada – en religiös dansfestival till Sankt Benedikts ära (det enda svarta helgonet i den katolska kyrkan, tillika Braganças och slavarnas beskyddare – de flesta bragantianer härstammar från slavar).

AMA ("älska") erbjuder gratis musikutervisning till barn och ungdomar, som ofta kommer från fattiga och utsatta förhållanden, och flera av dess elever har tagit sig ur drogmissbruk och barnprostitution med musikens hjälp. För några år sedan tog skolan sina elever till ett område strax utanför staden, där cirka 150 familjer bor intill en soptipp som de lever av. Studenterna åkte dit för att spela och introducera sina instrument för barnen som bodde där, varav flera sedermera blev elever vid AMA – som numera drivs av grundarens ende biologiske

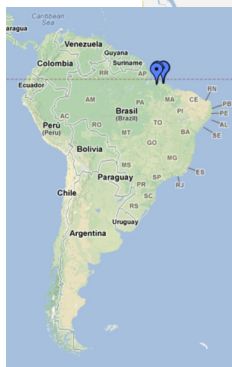
son, även han kallad Aurimar. Han visade mig bilder på en mycket söt flicka i sjuårsåldern som provade att hålla en fiol. Hon tog fiollektioner i ett år innan familjen flyttade, och hon lever nu som prostituerad i en grannstad. En annan bild visade en flicka med snaggat hår och putande mage, även hon spelades på en fiol. Hon är nu död.

Aurimar

Aurimar är en eldsjäl av det blödiga slaget. Han har som livsmål att rädda jordens alla barn (helst nästa vecka) genom musik, som han älskar över allt annat, och han hjälper eleverna och deras familjer när de behöver ett nytt jobb eller pengar till mediciner. Aurimar är en osannolik blandning av Borat, Basil Fawty och Manuel (från den engelska TV-serien Fawty Towers), med en energinivå som snabbt pendlar mellan en femårings intensitet och total apati. Hans många gånger absurda beteende har gett upphov till många surrealistiska situationer, frustrerade diskussioner och hysteriska skrattattacker. En dag försökte jag förklara hur minus 27 grader känns, och i brist på annan referenspunkt hoppade han upp från sin stol och stoppade resolut in i huvudet i frysen för att få en smak av det nordiska klimatet.

Jag bodde i Aurimars lägenhet i centrala Bragança tillsammans med hans föräldrar (hans far sitter numera i rullstol till följd

Vänster sida:
Linn Lillsunde.

Linns verksamhetsområde i Brasilien.

Aurimar (nummer fem från vänster) tillsammans med sin fru, Karina, deras son Neto, Geovanna (en av tonårstjejerna som bodde med familjen), Linn och Aurimar senior. Och så Yorkshireterriern Chrissie i Linns famn.

av MS), hans fru, sjuårige son, två tonårsflickor, en Yorkshireterrier med misstänkt ADHD, en fågel som sjunger non-stop samt fem ankor. Till denna skara kom diverse gäster och släktingar på besök, och det var alltid ett pussel att hitta sängplatser åt alla. Jag bedrev min undervisning i mitt sovrum, då AMA-institutets byggnad varken har enskilda klassrum, luftkonditionering eller toalett. Dessutom vetter det mot en starkt trafikerad väg, vilket skulle ha gjort det svårt att ha lektioner där då det inte finns fönsterrutor. Liksom i de flesta städer förekommer en ljudförorening som är svår att föreställa sig innan man blivit utsatt för den. Bilarna med högtalare på taken

kör omkring på gatorna och pumpar ut reklam på öronbedövande volym – långt över den tillåtna gränsen – vilket gör det svårt att bedriva en normal konversation även om man råkar befinna sig inomhus, och helt omöjligt att lära någon spela ett instrument. Ett annat vanligt förekommande fenomen är samma slags högtalare placerade i bagageutrymmet på privatbilar som står uppradade längs stranden, skapandes åtskilliga nattklubbar som alla tävlar i volym med sin technomusik. Lite svårt att höra vågornas sus, minst sagt.

Timetable

Det fanns en fiollärare i Bragança innan jag kom, men han var självlärd, och flera av eleverna höll en högre nivå än honom själv, så jag gav även honom ett par lektioner. Han hade endast bedrivit gruppundervisning, vilket måste ha varit svårt då elevernas nivå varierade mellan "lösa strängar" och

Linn och den legendariska pianisten Helena Maia, efter att de tillsammans gett en av Amazon Arts månatliga välgörenhetskonserter i Belém.

Text: Linn Lillsunde

”redo för en Mozartkonsert”. Det första jag bad om när jag kom till Bragança var ett schema (”timetable”) med individuella lektioner för var och en av mina 22 elever, inklusive viola och cello. (Det sistnämnda var en intressant upplevelse, då jag aldrig spelat cello förut, än mindre undervisat det. Jag hade ett instrument till mitt förfogande, som jag glatt använde för att på samma gång undervisa mig själv, tills jag insåg att mina elever lyckades producera en överlägset bättre klang). Aurimar talar lite engelska, men inte tillräckligt bra för att förstå vad det var jag bad om.

– Timetable?! svarade han brytt. Är det ett skrivbord du behöver?

Efter många om och men, samt oräkneliga telefonsamtal, lyckades vi skrapa ihop tillräckligt med elever för min första dag. Eftersom det till en början inte fanns en lista med kontaktuppgifter till barnen (samt att många av dem inte har telefon) var det svårt att meddela förändringarna. Tidigare hade man inte tagit någon närvaro, utan helt enkelt förlitat sig på att tillräckligt många skulle komma till grupplektionerna. De flesta var blyga och lite överväldigade, skulle jag tro, över att ha en lärares totala uppmärksamhet i en hel halvtimme, men efter den initiala chocken var de inte sena med att visa sin uppskattning över att ha en ”riktig” fiollärare.

Tracuateua

I början av februari startade jag en grupp elever i Tracuateua, en småstad en kvart från Bragança. Stadens katolske präst hade bestämt sig för att grunda en musikskola, och med hjälp av en mindre investering från sin brors företag köpte han fyra fioler till att börja med. Intresset var stort och

cirka 45 personer skrev upp sig, i åldrarna sju till femtio år. Det är en kreativ utmaning att undervisa en grupp på tio till tolv nybörjare med så få instrument, och med så stor ålderskillnad. Bland mina elever fanns blyga småflickor, flamsiga tonåringar, par i 30-årsåldern samt en grupp medelålders kvinnor. De sistnämnda hade bäst närvaro men gjorde tyvärr inte lika snabba framsteg som sina yngre kamrater, då de hade problem med koordinationen och notläsningen (jag misstänker att en eller två var analfabeter). Sonen till prästgårdens hushållerska var den som visade störst intresse och dök upp till varje lektion, även om det inte var hans egen. Han tog eget initiativ till att öva och förklarade allvarligt noternas mysterium för sin mamma över lunch. Ett övningsschema var i antågande när jag for, för att se till att alla elever kommer till prästgården (där fiolerna förvaras) för att öva mellan lektionerna. Under min vistelse bodde jag på prästgården, där jag även bedrev min undervisning, tillsammans med den allvarlige men under ytan charmige Padre Mauricio och en något oberäknelig diakon, som båda föreslog att jag antingen arrangerade ett fuskgifte eller såg till att bli gravid på studs för att kunna stanna i landet. Jag är fortfarande inte helt säker på om de skämtade.

El sistema

Tanken bakom min vistelse var att starta upp en ungdomsorkester i Bragança, liknande Simon Bolivar Youth Orchestra of Venezuela. Amazon Arts filosofi liknar El Sistemas, den venezuelanska organisationen som grundades för över 40 år sedan och som nått stora framgångar i sitt arbete med att hålla barn och ungdomar borta från våld och kriminalitet. Jag skulle undervisa violin och viola med målet att få upp eleverna till en orkesterspelbar standard, men tack vare min visumchock kom vi bara halvvägs. Jag hoppas att jag kan åka tillbaka för att slutföra mitt arbete.

Linn Lillsunde är född och uppvuxen i Stockholm. Vid tio års ålder började hon spela fiol i Stockholms kommunala musikskola i Hägersten. Hon blev konsertmästare för Stockholms ungdomssinfonietta och spelade med Nacka symfoniorkester, Stockholms spelmanslag och slutligen Stockholms ungdomssymfoniorkester. Efter två år på musiklinjen vid Birkagårdens folkhögskola blev hon antagen till musikerprogrammet vid KMH, efter vilket hon flyttade till London för att ta sin magisterexamen på Trinity College of Music. Efter examen fick hon anställning på the Purcell School, Englands äldsta musikspecialistskola, som Practice Supervisor (ungefär övningsövervakare för de yngsta barnen) och assisterande husförälder. Två år senare började hon jobba som fiollärare för Richmond Music Trust i södra London, parallellt med sin privatundervisning av barn och vuxna. Efter ett beslut att lämna London för gott bestämde hon sig för att åka till Brasilien för att arbeta som volontär för Amazon Art.

Amazon Art

Amazon Art är en välgörenhetsorganisation grundad 2009 av min vän, den extremt begåvade cellisten Diego Carneiro, som jag mötte under mina studier vid Trinity College of Music i London. Även han en eldsjäl, smått besatt och med en karismatisk charm som få kan motstå, offerar han sin egen karriär för att hjälpa sina medmänniskor.

Amazon Arts mål är att sprida en kultur av klassisk musik i fattiga och underprivilegerade områden i Brasiliens Amazonregion genom gratis konserter (vi gjorde en jul- och nyårsturné i och omkring Bragança, Mosqueiro och Belém, då jag spelade musik av Aulin och Stenhammar), musikundervisning, workshops och föreläsningar. Dess mission är att betona vikten av utbildning, samhörighet med naturen, ge ett alternativ till våld orsakad av fattigdom samt att bekämpa ljudföro-

Grupplektion i den evangeliska kyrkan i Mosqueiro.

Jag skrev även en blogg under min vistelse om du vill läsa mer om mina upplevelser: www.amazonsueca.wordpress.com.

rening. Månatliga konserter ges i London och Belém för att samla in pengar till alla projekt. Amazon Art är i stort behov av pengar för att kunna bedriva sin verksamhet, och om du har möjlighet att bidra med en slant (alla donationer är välkomna!) kan du göra det online: www.justgiving.com/amazonart.

Skulle du vara intresserad av att arbeta som volontär? Mer information finns på www.amazonart.info.

Studio Restauro

Arte Liutaria

Jens Gösta Johansson

Maker, Restorer and Dealer of fine Violins, Violas and Violoncellos

Via Solaroletto 1 C, 26046 Solarolo Paganino, San Daniele Po, **Cremona, Italien**

Tel. Sverige: +46-709-166882 Tel. Italien: +39-348-7286046 www.studiorestauro.com info@studiorestauro.com

BED AND BREAKFAST CASCINA VIOLINO RELAXED COUNTRYSIDE LIVING

Kom och bo i vårt nyöppnade Bed & Breakfast på den Cremonesiska landsbygden, endast 20 minuter från Cremona. Våra gäster väljer att bo hos oss för lugnet och den sköna atmosfären. Lokalproducerat kallskuret och viner runt hörnet gör det till en helhetsupplevelse för kropp och själ. Strategiskt placerat för dagsturer till bl.a. Milano, Parma, Verona och Venedig. Idealt för inspirations resor, mindre konferenser eller en romantisk weekend.

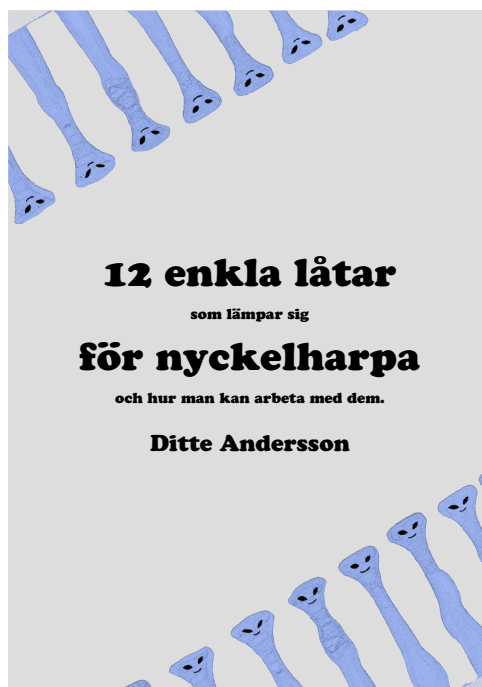
VÄLKOMNA!

Località Solarolo Paganino 1, San Daniele Po, Cremona, Italien
info@cascinaviolino.com +39349092541 www.cascinaviolino.com

Ergonomi och inspiration

Nyckelharpan Paul Rolland

Lärare i nyckelharpa har ingen uppsjö av material att välja bland. Det finns överhuvudtaget inget undervisningsmaterial skrivet för instrumentet, utan man har att plocka bland de traditionella låtar som finns nedtecknade samt leta bland material för andra instrument. Ditte Anderssons nya bok, *12 enkla låtar för nyckelharpa*, är ett svar till dem som har bett henne skriva ett material för nyckelharpa. Och svaret är att hon varken är intresserad av att göra en lärobok för elever eller en metodikbok för lärare. Det har istället blivit ett inspirationsmaterial för dem som undervisar i nyckelharpa: tolv låtar med en mängd tips och idéer om hur de kan läras ut och användas.

Ditte Andersson har ett brett arbetsfält som frilansande musiker och pedagog. Hon är en av tre huvudlärare vid Eric Sahlström Institutet (ESI) i Tobo utanför Uppsala, som i år firar femtonårsjubileum. Hon är också den första, och enda, i Sverige som undervisar i nyckelharpsmetodik. Sedan 1996 har hon haft sex elever i ämnet, fem vid KMH i Stockholm och en vid Musikhögskolan i Malmö.

Ditte började spela klassiskt piano för sin farmor som var pianopedagog. Hon hade även sjungit mycket och spelat lite gitarr när hon sjutton år gammal fick upp ögonen för nyckelharpa. Farmor hade besök av Anders Liljefors och Mats Kuoppala (numer Mats Liljeholm), pionjärer inom

musikskoleundervisningen på nyckelharpa, och att höra dem spela tände en gnista.

– Det var inte i första hand musiken jag blev fascinerad av, det var själva instrumentet, berättar Ditte. Så när jag var arton år beställde jag helt sonika en nyckelharpa, som var klar ett år senare. Efter ett tag började jag också bli nyfiken på fiol, som alla hade förklarat för mig var så fantastiskt svårt. Men jag såg många omkring mig som spelade bra fiol, trots att de hade börjat relativt sent, så när jag var tjugotvå så tog jag mig an det också.

Både nyckelharpa och fiol lärde sig Ditte att spela helt på egen hand.

– Jag vet faktiskt inte hur jag bar mig åt, det är svårt att rekonstruera så här i efterhand. Jag har genom åren övat upp min förmåga att läsa av hur andra gör och sedan reproducera det, och jag experimenterar hela tiden för att se vad som passar mig. Jag minns att jag spelade in mig själv väldigt mycket för att kunna lyssna på mitt spel utan att samtidigt vara upptagen med allt det tekniska.

Fyra år senare kom Ditte in på folkmusikerutbildningen på fiol på KMH i Stockholm, där Ole Hjort blev hennes första fiollärare. När instrumentalpedagoglinjen öppnades för folkmusiker gick Ditte den utbildningen också. Före Musikhögskolan hade hon i stort sett bara spelat folkmusik, men väl där blev det mest klassiska fiolstudier.

– På våra fiollektioner för Ole sysslade vi mest med klassisk musik, för han ville att vi skulle få en genbredd. Oles syn var att vi redan kunde spela folkmusik, så det var viktigare för oss att få spela klassiskt för att kunna serva elever i musikskolan upp till en viss nivå, oavsett vilken genre dessa vill spela.

Paul Rolland

På Musikhögskolan hade Ditte tre olika lärare i metodik, som alla har haft stor påverkan på henne: Ole Hjort i fiolmetodik inom folkmusikgenren, Ingvar Kullberg i lågstadiemetodik och Harald Thedéen i högstadiemetodik. Genom sin metodikutbildning kom Ditte också i kontakt med Paul Rollands bok *The Teaching of Action in String Playing*. Den beskriver resultaten av ett forskningsprojekt vid University of Illinois om de biomekaniska grunderna i fiolspel, och hur fokus på avspända och balanserade rörelsemönster leder till snabbare inläring och bättre utförande. Paul Rollands material anknöt direkt till hennes egna erfarenheter av att lära sig spela nyckelharpa och fiol på egen

hand, då hon hela tiden fick lov att fundera över hur rörelserna skulle kunna utföras på effektivast möjliga sätt. Under sina över 30 år av undervisning har Ditte använt sig av Rollands principer, med slutgiltigt mål att någon gång kunna göra motsvarande studier för nyckelharpa. Ett första steg kunde hon ta 2007, då hon beviljades anslag från FoU-nämnden för en grundläggande forskningsstudie vid KMH i Stockholm. Anslaget räckte till en form av förstudie kallad *Biomekanik och ergonomi i samband med spel på nyckelharpa*, som blev klar förra året.

– Jag har alltid älskat avspända och funktionella rörelser, och för varje år blir jag bara mer och mer övertygad om att det är grunden till allting jag lär ut, säger Ditte med eftertryck. Utmaningen är att få eleverna till den insikten. På ESI har jag ofta eleverna i grupp, och då passar jag på att arbeta med de här sakerna. Då får de i alla fall en dos av det varje vecka.

I sin studie har Ditte filmat fem stycken professionella nyckelharpspelare för att undersöka hur deras spel fungerar, och hon har även jämfört dem med icke-professionella nyckelharpspelare för att se skillnaderna. Med Rollands bok som referens har hon undersökt musikernas spel och hållning ur ett helkroppsperspektiv, både stående och sittande. Genom enklare former av videomanipulering och ett egenhändigt utvecklat analysprotokoll har hon kunnat dra slutsatser om hur nyckelharps-teknik fungerar rörelsemässigt effektivast. Ditte har också konsulterat naprapaten Teddy Jansson, vid Idrottsskadecentrum i Uppsala, för att få hjälp att se de biomekaniska och ergonomiska konsekvenserna av

Ditte Andersson.

olika rörelsemönster. Om det skulle bli möjligt att studera ämnet vidare, skulle nästa steg bli att göra fler filmningar. Och sedan, som hos Rolland, gå vidare från helkroppsrörelse ner mot mindre och mindre kroppsdelar.

– Det jag har lärt mig av studien är framför allt hur jag metodiskt ska gå tillväga när jag filmar nyckelharpspelare och analyserar resultaten. Och jag har fått bevisat för mig att de principer som Rolland beskriver går att applicera även på nyckelharpa.

12 pedagogiska hits

Paul Rollands idéer präglar även Ditte Anderssons *12 enkla låtar för nyckelharpa*. Låtarna är i huvudsak inte renodlade nyckelharpslåtar utan ”välkända pedagogiska hits”, som också fungerar bra i blandade grupper med både fioler och nyckelharpor. Häftet är ett inspirationsmaterial för lärare, inte en elevbok, med fokus på hur man lär in och arbetar med låtarna. Det är därför häftet med tolv låtar tar upp 40 sidor.

Friarvisan är ett bra exempel på bokens upplägg. Efter en kort förklaring till varför hon har

Friarvisan

Slängpolska från Närke

Trad., Närke

När jag skul-le fri-a till min förs-ta flick-a, då var hon så dum så
När jag skul-le fri-a till min förs-ta flick-a, då var hon så dum så

hon sa nej. Vill in-te flick-or-na ha mig, då får väl gum-mor na ta mig,
hon sa nej. Vill in-te gummorna ha mig, då får väl flick-or-na ta mig,

tral-li ral-li ral-li tri-de-la-di dej.
då så får de å-ter-ta sitt nej.

Den här låten använder jag mycket i min undervisning, både för små och stora, och både på fiol och nyckelharpa. Den undervisningsgång som jag beskriver här nedan kan alltså göras både på fiol och/eller nyckelharpa.

Anledningen att jag väljer att spela låten i A-dur är att:

- det blir bra när man har harpor och fioler tillsammans, samt att
- nyckelharpspelarna kan se var de sätter fingrarna, och
- det är lättare att, i början, spela på A-strängen på nyckelharpan utan att komma åt någon annan sträng.

När jag lär ut visan till väldigt ovana spelare så tar jag bort den snabba figuren i slutet och sjunger och spelar i stället så här i båda reprisslutnen:

12 enkla låtar för nyckelharpa

antal sidor: 40

pris: 200 kronor

Materialet kan beställas från

www.ditteandersson.se

Biomekanik och ergonomi i samband med spel på nyckelharpa

Finns att läsa på

www.kmh.se/nyckelharpsmetodik

valt att inkludera just denna låt i den här tonarten, följer:

- Inläring av melodin.
- Kompa sig själv till sång: bordunstämma.
- Förberedelser för att spela melodin: rytm- och stråkövningar på en femtonsskala.
- Att spela melodin: form, övning av svåra passager, transponering.
- Arrangemang: förslag på arrangemang, under- och överstämman.

Allt är lättförståeligt och tydligt, och det finns gott om idéer för att verkligen kunna variera och nivåanpassa inlärningsprocessen. Låtarna ska naturligtvis läras ut på gehör, och hon planerar en kompletterande CD som framför allt ska underlätta för lärare som vill kunna undervisa i folkmusik men inte är så bevandrade inom genren.

– Om jag gör en CD så ska den vara till för att lärarna ska lära sig låten. Sedan tycker jag att läraren i sin tur ska göra en egen inspelning åt eleverna... med dagens teknik är det ju så enkelt. Det är psykologiskt viktigt att läraren även kan vara en musikalisk förebild för sina elever. Inte bara någon som säger hur man ska göra och hänvisar eleverna att lyssna på andra musiker.

Nyckelharpan idag

Nyckelharpan förde länge en tynande tillvaro, men under den folkmusikvåg som sköljde över Väst-europa på sjuttioalet så ökade antalet spelande markant. Sedan dess har intresset gått i vågor.

– Jag kan inte säga om det är fler som spelar nu än på sjuttioalet, men det är mycket bättre kvalitet på dem som spelar nu. I alla fall mellan 30 och 40 av landets kommunala musikskolor erbjuder idag folkmusikundervisning, varav kanske ett tiotal har undervisning på nyckelharpa. Och i Norden har vi ju också tagit till vara folkmusiken på musikhögskolenivå. Sedan 1995 kan man studera nyckelharpa på musikhögskola, både för att bli musiker och pedagog.

Text: Fredrik Ström

Nyckelharpan är traditionellt ett folkmusikinstrument, men den fungerar utmärkt i alla genrer. Och i media blir ofta bilden av svensk folkmusik missvisande.

– Folkmusik kommer ofta fram i media på ett ganska absurt sätt, suckar Ditte. I radio kan man till exempel höra ett klassiskt stycke med Itzhak Perlman följt av en jätteduktig jazzmusiker, och på det följer ett spelmanslag som exempel på svensk folkmusik. När folk sedan ska bedöma dessa genrer så jämför de två superproffs med en amatörföreteelse. Gruppspelande av folkmusik är inte traditionellt, spelmanslag är ett nationalromantiskt påhitt som uppstod någon gång på trettio- eller fyrtioalet. De professionella folkmusikerna var i huvudsak solospelare. Det är som om jag skulle gå till Konserthuset i Stockholm för att höra Bachs solopartitur, och så hoppar det upp tjugo gubbar i frack och börjar spela dessa unisont. Då skulle jag antingen börja skratta eller begära pengarna tillbaka. Men så tror de flesta svenskar fortfarande är hur folkmusik ska framföras.

ERIC SAHLSTRÖM-STIPENDIET 2013

Välkommen att söka! Sista ansökningsdag 30 april.

Stipendiet består av en eftertraktad plats på fiol- och nyckelharpskursen på Ekebyholms slott i Uppland den **23–27 juni**.

För att söka stipendiet ska du vara mellan 13–20 år och spela nyckelharpa eller fiol. Ansök genom att spela in två valfria låtar och ge en kort beskrivning av dig själv. Ange namn, ålder, adress, telefonnr och e-postadress och sänd in din ansökan senast den **30 april** till: Eric Sahlströms Minnesfond, att.

Cajsa Ekstav, Torkelsgatan 28A, 753 24 Uppsala.

Du kan också maila din ansökan till: Cajsa.Ekstav@gmail.com

Mer info på: www.ericshahlstrom.se/stipendium

Ja, ja istället för aj, aj

Lena Brodin presenterar Fela med färg 1

Text: Lena Brodin

Kära kollegor!

Efter 40–50 års undervisande har jag samlat mig till en nytryckning av *Fela med färg 1*. Jag har undervisat fiol, altfiol, piano och rytmik i Stockholms kommunala musikskola – sedermera Kulturskolan Stockholm – sedan 1969 och mött många barn i grupp och enskilt. Ännu fler har jag sett på sommarkurser. Dessutom har jag iakttagit hur jag själv och andra musiker, både amatörer och yrkesmusiker, lidit under mycken fysisk smärta av spelet, i synnerhet i nacke och brösttrygg.

Fiol och altfiol kan vara de för kroppen mest påfrestande instrument vi har, och spelet kan ge upphov till många kroniska spänningar och smärtställen om man inte bygger upp ett sunt och ergonomiskt spelsätt från starten. Och när man är barn måste de rörelseövningar som leder dit övas in på ett lekfullt sätt. Variationen av rörelselekar är viktig, eftersom barn har olika sätt att lära sig. Om man dessutom har en grupp måste det finnas roliga vinklingar som känns nya för dem som redan "fattat galoppen".

Lena Brodin.

Foto: Dominique Lecapre.

Boken är uppdelad i fyra delar:

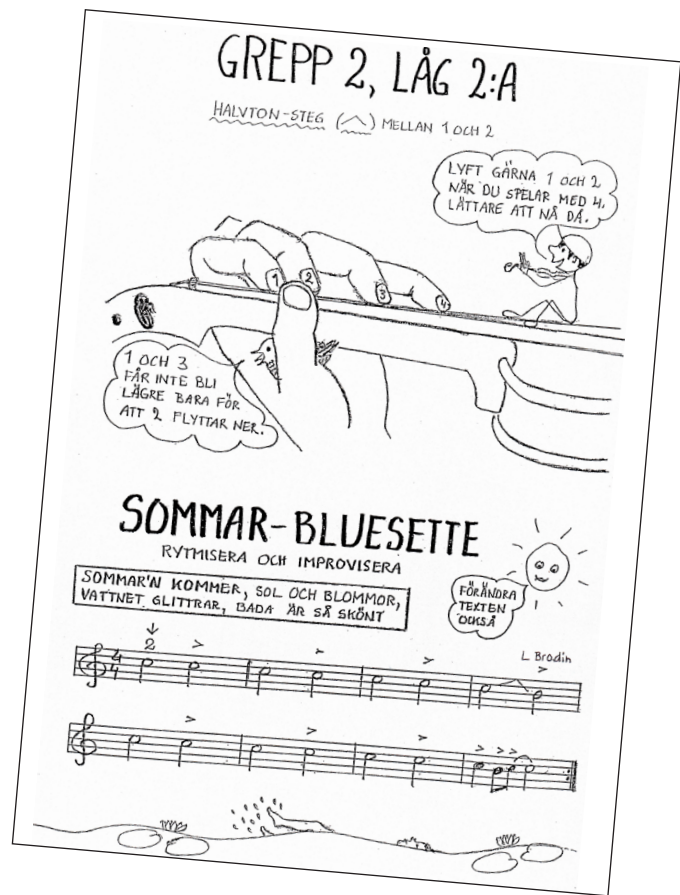
1. **Musiken** (allehanda visor, kända och okända)
2. **Rörelseövningar** för
 - a) god kroppshållning och fiolhållning
 - b) stråkhållning och stråkarml
 - c) vänster hand och arm
3. **Teori** (rytmklära, notnamn, förtecken, intervall, stämning, spänna stråken...)
4. **Till föräldrarna: Hur öva med lust** – många lekar i samband med övning som gör det mer lustbetonat för barnet att öva.

Eftersom barn lär sig mest genom det visuella sinnet – genom att se, iakttas och härma – så har jag vinnlagt mig om att rita **illustrativa bilder** vad gäller olika kroppsdelar och rörelser. Dessa är också till för föräldrarna. På varje sida finns bilder av olika slag som också associerar till musiken och kan färgläggas efter behag.

Dessutom är boken en **arbetsbok** för varje barn, det finns på de flesta sidor lätta frågor som skall besvaras muntligt eller skriftligt. Om eleverna besvarar frågorna följer en medvetenhet som går parallellt med ett mer intuitivt spelande. I slutet finns dessutom *Svara rätt och samla poäng*.

Vad gäller **rörelseövningarna** (del 2) är det viktigt att eleverna får "läxa" bland de sidor som de behöver för att lära sig spela musiken. Om man till exempel behöver öva stråk mellan mitten och spetsen så slår man upp en lämplig sida för detta (sidan 58). Detta är inte en del som man spelar från sida till sida utan en **uppslagsbok**.

Musikdelen (del 1) är mer progressivt ordnad, även om man givetvis kan blanda ordningen där också. Det tekniska materialet omfattar grepp 1 (hög 2:a), grepp 2 (låg 2:a) och flageolett. Stråken börjar på mitten med små stråk, sedan mitten till spetsen och så småningom hela stråken. *De lösa strängarna* har fått egna musikstycken eller komp-

Sommar-bluesette har ett lätt men svängigt komp i häftet med pianoackompanjering.

stämmor. Stråken och tonen övas separat. Man kan inte tänka på vänster och höger hand samtidigt innan rörelserna är automatiserade. Det finns gott om möjligheter till *samspel* med lätta och svårare spelstämmor samt kanon.

Boken försöker främja ett **eget skapande** hos eleverna. Många improvisations/kompositionsuppgifter finns integrerade i den tekniska utvecklingen. Man kan också hitta på egna texter för att öva högra hjärnhalvan, vilket är så viktigt i alla konstarter. Vistexter kan också hjälpa till att få fram karaktären i musiken. Vi får inte underskatta den *emotionella utvecklingen* hos barn!

Min inspiration har jag fått från Shinichi Suzuki, John Kendall, Sven Sjögren, Paul Rolland, Sheila Nelson, Ulla Magnusson, Lisbeth Vecchi, Eva Belvelin (Bogren), Päivikki Wirkkala-Malmqvist och många andra kolleger inom ESTA. Tack till alla er! Även min utbildning till rytmiklärare har hjälpt mig avhjälpa bland annat egna ryggsproblem vid spelet genom större kroppsmedvetenhet (samt styrketräning).

Många visor finns med en **lärarstäm** (fiol), somliga (svänglåtar) behöver ett **pianokomp** för att bli meningsfulla. Jag håller på att utarbeta en mera fullständig kompbok för piano, men de viktigaste kompen finns redan nu i pränt.

Att spela ett instrument skall vara roligt nu – och inte bara när man blir vuxen!

Fela med färg 1

antal sidor: 88

pris: 250 kronor (+ porto 36 kronor)

Pianoackompanjering till Fela med färg 1

pris: 20 kronor

Materialet kan beställas från:

Lena Brodin

08-20 46 36

lenabrodin@yahoo.se

Baggensgatan 15

111 31 Stockholm

LÅGA AXLAR

① HÖJ OCH SÄNK AXLARNAS VÄXELVIS SJUNG TILL (t.ex. "Broder Axel" ist.f. "Jakob")

SÄNK KNOGARNAS

FEL RÄTT

② HÖJ OCH SÄNK KNOGARNAS MED STRÅKHÅLLNING. SÄNK: FINGRARNAS BÖJS.

BÖJ LILLFINGRET OCH TUMMEN I Fr.

③ FLYTTA STRÅKEN FRÅN Fr. → M → Sp. ALLT BÖJT I Fr. ALLT STRÄCKT I Sp.

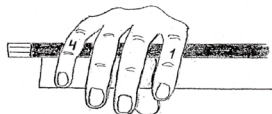

④ SPELA MED HE(LA) STRÅKEN: KÄNN, LYSSNA, BLUNDA

VATTENLEK

STRÅKHÅLLNING: LILLFINGRET, BÖJT, PÅ SIN TOPP. PEKIFINGRET GLIDER PÅ 2: A DYNAN.

① LÅT DE 4 FINGRARNAS HÄNGA ÖVER FROSCHEN (EVT EN PENNA). TUMMEN HÄNGER UNDER.

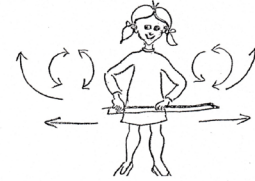
LÅT SAS ATT DE ÄR 4 FÖTTER SOM PLASKAR I VATTNET.

② "OJ, 4: E BENET (FINGRET) TYCKER VATTNET ÄR FÖR KALLT OCH HOPPAR UPP PÅ BRYGGAN (STRÅKSTÄNGEN). 1: A BENET RETAS OCH PLASKAR." = 1: A FINGRET GLIDER LÅNGS STÄNGEN. TUOTOPPEN TAR PLATS MITT EMOT MELLANFINGRARNAS. HANDEN VRIDS LITET INÅT.

③ I STRÅKHÅLLNINGEN: GRIP STÄNGEN MED V. HAND OCH FÖR STRÅKEN I STORA RÖRELSER. FÖLJSAMMA FINGRAR I STRÅKHÅLLNINGEN! GÖR "SPEGELÖVNING" MED VARANN!

STRÅKLÄGER I ORSA

11-18/8 2013

Vi bor på Hamregården, en mil norr om Orsa, i stugby med flerbäddsrums.

Målgrupp: Från nybörjare (minst två års studier) till alla nivåer av amatörer på fiol, altfiol, cello och kontrabas, 7-100 år. Du som spelat förr, kom och rosta av dig! Yngre barn bör ha anhörig vuxen med.

Innehåll: Orkester och kammarmusik 3-4 nivåer, spelundervisning, *ergonomi*.

Lärare: Yvonne och Ingvar Kullberg, Lena Brodin, Mark Lambrecht (Belgien, talar svenska).

Avgifter: Undervisning 1 500:-, helpension 1 800:-, resa med abonnerad buss t o r Stockholm-Orsa 580:-.

Anmälningavgift: 500:- till Lena Brodin, plusgiro 154 49 09-3.

Anmälan: Senast 15/5.

Anmälan till kursen sändes till kursledaren: Lena Brodin, Baggensgatan 15, 111 31 Stockholm,

Info: 08-20 46 36 eller lenabrodin@yahoo.se.

Anmälan (per post) ska innehålla: Namn, ålder, adress, telefon, mejl, lärarens namn, repertoar (nivå), färd sätt (abonnerad buss/bil/tåg + taxi), eventuella allergier. Talong på begäran från Lena Brodin (mejl eller telefon).

Webbshop: www.fiolaffaren.se

fiolaffären

I STOCKHOLM AB

STRÅKINSTRUMENT

I ALLA STORLEKAR I FLERA PRISKLASSER

STENTOR I & STENTOR II

GEWA ALLEGRO & IDEALE

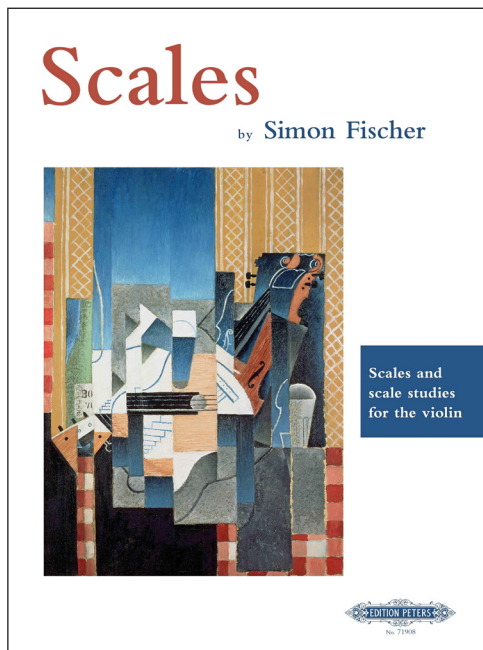
GEWA PURE & STRUNAL

I webbshopen finns ett stort sortiment av **STRÄNGAR, TILLBEHÖR, NOTER, MM**

Tobaksspinnargatan 4, 08-668 13 15, mån-fre 11-18 & lör 11-15

Ett nytt grepp

Simon Fischers Scales

Text: Fredrik Ström

I förordet till *Das Skalensystem* låter en aningen irriterad Carl Flesch oss förstå, att han egentligen anser denna bok helt överflödigt. Skalsystemet har han ju redan publicerat tre år tidigare, 1924, i första bandet av *Die Kunst des Violinspiels*. Allt står där i C-dur, och det är bara att följa hans anvisningar och på daglig basis transponera övningarna till övriga tonarter. Nu har det emellertid kommit till hans kännedom att många elever inte gör som han säger: "I must admit (not without a certain amount of personal disappointment) that the majority of students shunned the extra exertion of transposition and were satisfied to practice the System of Scales exclusively in C Major [...] Therefore, yielding to numerous requests and overcoming my original opposition, I decided to publish the Scalesystem in all twenty-four keys for the benefit of younger – and possibly some of the older – violinists as well."

Carl Fleschs skalsystem fick en välbehövlig bearbetning i nytgåvan från 1987, med vördnadsfulla tillägg och kommentarer av Max Rostal: alternativa fingersättningar, tillägg av skalor i två oktaver på en sträng, skalor i fyra oktaver, heltonsskalor, kvartstonsskalor och vänsterhandspizzicato samt ett utökat material för dubbelgrepp och flageoletter. I sitt förord adopterar Rostal till en början Fleschs något syrliga attityd, den här gången riktat mot dem som har haft fräckheten att kritisera hans alternativa fingersättningar som

onödiga och krångliga: "It is quite clear to me that easier fingerings are not always the most musical and significant ones. If one is prepared to sacrifice artistic concepts for safety, playing the violin can be greatly facilitated." När han väl har fått ur sig det, bjuder Rostal på många tips om hur man på effektivast möjliga sätt ska använda skalor i sin övning. Ofta stannar det dock vid *vad* man ska öva, mer än *hur*.

Att Fleschs skalsystem fortfarande verkar vara den dominerande skalboken, i alla fall i Europa, tyder på att den är bra och funktionell. Men också på att ingen har orkat ta sig an det digra arbetet med att ta ett nytt grepp på det traditionella skalspelet. Det finns naturligtvis andra skalböcker, främst *Contemporary Violin Technique* (1966) av Ivan Galamian och Frederick Neumann. I den står tonförrådet, stråkövningarna och rytmövningarna var för sig, vilket ger en tydligare struktur än hos Flesch. Men det blir ändå aningen svårarbetat när man i slutändan ska kombinera skalor, stråk och rytmer från olika böcker. Fullt görligt, eftersom det ändå ska övas utantill så mycket som möjligt, men inte särskilt överblickbart. Sedan har vi Terje Moe Hansens *A Modern Approach to Violin Virtuosity* (1997), som är helt nyskapande men knappast kan räknas som en traditionell skalbok. För drivna

elever är den däremot ett givet komplement till studierna av traditionella skalor, oavsett vilket material man där använder.

Simon Fischers *Scales* kom ut förra året. Den har en betydligt mer pedagogisk uppbyggnad än sina föregångare, med fokus på *varför* och framför allt *hur* man ska arbeta effektivast med skalor. Det krävs att man inledningsvis tar sig lite tid för att förstå bokens uppbyggnad, men belöningen för mödan är desto större.

Ett exempel är arbetet med intonation, en av de

viktigaste anledningarna till att vi övar skalor överhuvudtaget. Medan övrig litteratur bara förutsätter att vi ska spela rent, så visar Simon Fischer hur vi stegvis och strukturerat kan bygga upp into-

Simon Fischer vid Stråkdagarna i Malmö.
Foto: Fredrik Ström.

nationen, och hur vi intonerar på olika sätt i olika tonarter. Inte så mycket i text, där han bara levererar de nödvändigaste förklaringarna, utan i utskrivna, tydliga övningar i alla tonarter. Ett annat exempel är de allestädes närvarande noteringarna för när, och hur länge, man bör hålla kvar fingrarna på strängen, och när man bör placera fingrarna i förväg. Allt förstås med den tydliga uppmaningen att alla hans förslag måste anpassas efter den spelandes fysiska förutsättningar.

Scales är indelad i fem delar:

1. Skalor och brutna ackord i låga lägen utan lägeväxlingar.
2. Skalor och brutna ackord i tre oktaver: förberedande övningar.
3. Skalor, brutna ackord och kromatiska skalor i tre oktaver.
4. Skalor och brutna ackord på en sträng.
5. Skalor och brutna ackord i fyra oktaver.

Del ett och två är de främsta anledningarna till att använda *Scales*. De innehåller huvudsakligen

Scales

språk: engelska, antal sidor: 201
pris: 29 pund inklusive frakt

Simon Fischers böcker kan beställas från:
www.simonfischeruk.com

förberedande övningar, där man arbetar separat med olika tekniska moment: uppvärmning, intonation, koordination, placering av vänster hand och lägeväxlingar. Del tre, fyra och fem innehåller skalor och brutna ackord enligt ovanstående uppdelning, samt rytm-, stråk-, accent- och nyansövningar.

Fischer har sammanställt beprövade tillvägagångssätt och egna idéer, och han har skapat en struktur som gör arbetet med skalor väldigt mycket effektivare.

Scales innehåller inget material för dubbelgrepp och flageoletter, vilket kan tyckas både synd och lite märkligt. Förmodligen fick det helt enkelt inte plats, boken har redan nu 201 sidor, och förmodligen dröjer det inte alltför många år innan den maniskt produktive Fischer har ett skalmaterial även för dubbelgrepp och flageoletter att presentera (förutom de övningar som redan nu finns att ta del av i *Basics* och *Practice*). Så än så länge kan vissa delar av Flesch behöva hänga med ett tag till. Men med Simon Fischers hjälp är vi på god väg att till slut kunna ge gamle Carl rätt: *Das Skalen-system* är faktiskt överflödigt.

VIOLIN-/VIOLAMETODIK 15 högskolepoäng kurskod MIGDM1

Kursen, instrumentalmethodik, ger kunskaper i ergonomi, violinspelets teknik, övnings- och studieteknik, samt en omfattande och detaljerad kännedom om undervisningslitteratur och repertoar på högre nivå.

Kursen ges genom seminarier under läsåret 2013/14 vid fem tillfällen vid **Nacka Musikskola (Stockholm)**, 14-15/9, 12-13/10, 16-17/11, 1-2/2, 15-16/3.

Lärare: **Ulla Magnusson**, lektor i violin

Anmälan senast 15 april via antagning.se

Mer information hittar du på
KAU.SE/IMH

N NILSSON FIOLOGYGGARE AB

ETABL 1888

Fina stråkinstrument i
alla prislägen

- Butik
- Reparationer
- Webbshop

[www.
fioler.se](http://www.fioler.se)

Erikslustvägen 62, 216 18 Limhamn (Malmö)
Tel: 040-15 98 03, E-post: info@fioler.se

Medlem av: *Entante Internatinal des Maitres Luthiers et Archetiers d'Art*
Verband Deutscher Geigenbauer und Bogenmacher e. V.
Sveriges Violinbyggmästare

Viulin och bajs

ESTA-konferensen i Poreč 2012

*Torbjörn Westman
navigerar i Poreč.
Foto: Päivikki
Wirkkala-Malmqvist.*

Först och främst måste jag uttrycka min tacksamhet till Svenska Stråkläraryrket, som bjöd in mig som föreläsare till ESTA-konferensen i Poreč och gjorde det möjligt för mig att vara med och presentera rockstråk.se. Det var en stor ära och ett bra skyltfönster för rockstråklåtarna. Jag ser ESTA-konferenserna som ett utmärkt tillfälle för oss medlemmar att vidga våra vyer, få lite nya impulser och idéer om det vi håller på med och inte minst träffa kolleger från hela Europa. Alla som har möjlighet borde verkligen ta tillfället i akt och åka till Oxford i augusti!

Det var som ett smörgåsbord att se listan över alla seminarier i Poreč – det fanns inga möjligheter att se och höra allt, vilket heller inte var meningen. Dessutom är ju staden i sig en mycket vacker turistort, belägen på en liten halvö i Adriatiska havet, med mycket fint att se som inte alls har med musik att göra.

Min uppfattning efter en knapp vecka i Poreč är att stråkläraryrket känns rätt konservativt. Jag var på flera utmärkta och några mindre bra föreläsningar, med lärare som har utvecklat sin egen pedagogik på olika nivåer. Det var dock inte mycket nytänkande, utan det hela gick på i ganska inkörda hjulspår. Ett exempel var rubriken "The wow effect in violin teaching", som många hade höga förväntningar på. Men innehållet, som presenterades som banbrytande, var förmodligen välkänt för de flesta. Det hade räckt om föreläsaren hade sagt "learning by doing" och hållit tyst resten av tiden... Men man hann som sagt inte gå på allt, så man gick med all säkerhet miste om en hel del godbitar.

Det var två föreläsningar som stack ut i mina ögon. Den ena var Satu Jalas mycket engagerande och personliga berättelse om sin morfar Jean Sibelius. Hon berättade med värme om den store

kompositören utifrån sitt perspektiv som barnbarn. Man fick se bilder från hans liv och höra hans musik, som hon spelade alldeles utmärkt på den violin som en gång tillhört Sibelius och som hon hade fått. En extra krydda var förstås att jag fick spela på violinen efteråt.

En annan mycket speciell föreläsning hölls av violinisten Mauro Tortorelli. Han berättade om konsertstycken av stora violinpedagoger, bland annat Otakar Ševčík och Louis Spohr. Det var innantilläsning på knagglig engelska, samtidigt som suddiga noter av musiken fladdrade förbi på en stor skärm. Sedan tog han fram fiolen, satte sig på en stol och värmdes upp med några snabba räkningar. Förväntningarna var inte höga, i alla fall inte mina, men scenförändringen skulle bli total. Skärmen försvann, en pianist kom in, och de satte igång att spela styckena som han hade pratat om. Och som de spelade! Styckena som sådana hade väl inget överdådigt musikaliskt innehåll, men Tortorelli gjorde dem verkligen intressanta och njutbara, med bländande teknik och oemotståndlig italiensk charm. Ett av styckena byggde för övrigt på svenska folksmelodier.

I detta sammanhang kändes det faktiskt riktigt tacksamt att presentera materialet Rockstråk av bröderna Ankarblom. Dels för att det var en av mycket få workshops under veckan, dels för att låtarna representerar något nytt och fräscht. Arrangörerna hade vissa farhågor om att många tillresande pedagoger inte skulle ha med sig sina instrument till Poreč, och därför hade de ordnat med en lokal ungdomsorkester till min workshop. Det var ett lyckokast. Ungdomarna var först lite skeptiska till situationen, men det tog inte lång

Text: Torbjörn Westman

*Mauro Tortorelli och
pianisten Angela
Meluso.
Foto: Petra Hellqvist.*

stund förrän de, och även de medverkande lärarna, rycktes med av rytmerna och spelglädjen i musiken. Jag tror att just det blev väldigt tydligt för dem som bara satt och lyssnade. Ett stort tack för övrigt till Steven, Päivikki och Petra från Sverige som spelade i varsin stämma med stor entusiasm och var mig till ovärderligt stöd. Efteråt fick jag många positiva

kommentarer och frågor om rockstråkmaterialet, både från dem som spelade med och dem som lyssnade.

Jag roade mig också med två festliga föreläsningar om kroatisk folkmusik. Den ena hölls av Đorđe Begu som presenterade sitt instrument lijerica, ett tresträngat knästråkinstrument som

*Ovan till vänster:
Đorđe Begu.*

*Ovan till höger:
Kyrkobyggnaden Eufra-
zijevo bazilika,
ett av UNESCO:s
världsarv.*

Foto: Petra Hellqvist.

helst höll till i G-dur. Han hade en dubrovnisk folkdräkt på sig, var flink på att spela och ännu bättre på att berätta historier. Och han bjöd mer än gärna oss åhörare på slivovica. Jag och några till hade så trevligt med Đorđe, att vi helt missade ett spännande föredrag om kammarmusikreper-toar... Och så var det den för oss något märkliga rubriken "Viulin and bajs – 2 string instruments of North Istria" med Dario Marušić och en annan kille som spelade bajs. Dario berättade så utförligt om variationen i spelstilar i olika landsändar att de nästan inte hann med att spela. Bajsen då? Jo, det var en liten ful bas med bara två toner. Enligt den talträngde Dario klarar man sig egentligen lika bra utan bajs, det räcker att dra en stol fram och tillbaka på ett trägolv.

Förutom fina föreläsningar fanns det också flera konserter att lyssna på, både med elever och professionella. Bäst minns jag nog Zagrebs stråkkvartett som spelade Prokofjev och Sjostakovitj helt suveränt. Och en som imponerade stort var konferensgeneralen Anđelko Krpan, som vanligtvis undervisar vid Musikaliska Akademien i Zagreb. Han är en ganska tystlåten man som verkade vara överallt hela tiden. Men när en lunchkoncert blev inställd ställde han sig med kort varsel och spelade ett elegant program för violin och piano av kroatiska tonsättare. Han ledde också en workshop där vi fick spela en stråksymfoni av den slovenske 1700-talskompositören Amandus Ivančić.

Det bestående minnet av Poreč är nog ändå alla möten med kolleger och likasinnade. Vi i det förhållandevis stora svenskgänget hade en skön gemenskap som ibland även inkluderade finländarna och den enda norska representanten. Och de kroatiska värdarna gjorde allt för att saker och ting skulle funka – som föreläsare behövde jag exempelvis lite teknisk hjälp, vilket ordnades galant. Hela staden andades avslappnad gästfrihet och maten var förstklassig. Dessutom var vädret ovanligt behagligt för årstiden, faktiskt så varmt att några av oss nordbor tog oss ett dopp i havet!

ESTATA 2013

string teachers
conference
OXFORD

**Wednesday 28th August –
Sunday 1st September 2013**

Conference venue:
Examination Schools

Accommodation:
Christ Church

For further information and
to register for updates about
the conference, go to

www.esta2013.org

THOMASTIK
INFELD
VIENNA
HANDMADE STRINGS SINCE 1919

Sponsored by
Thomastik Infeld

Här sitter jag nu på Vivsta skola i Timrå och skriver. Har nyss förflyttat mig från Söråkers skola där min sista elev skulle ha varit Wilma. I går kväll fick jag ett sms från Wilmas mamma att Wilma slutar att spela fiol. *"Hon tycker inte det är lika roligt att träna längre, utan det blir mera ett måste"*. Så enkelt det är. Det räcker att sända ett sms så är det slut. Visst är det bra med teknik men ibland, särskilt vid sådana här situationer, så tycker jag att ett personligt telefonsamtal skulle vara bra. Allra bäst är ju om man får samtalet i tid så man kan diskutera spelandet, och se om det är möjligt att förändra undervisningen så att den blir intressantare.

Min första elev här på skolan har sänt sms om magsjuka, så därför får jag lite tid att skriva. Snart kommer Christoffer. Han har spelat trumpet, och tråkigt nog så slutade han med det i höstas. Han följde med sin pappa och storebror på brorsans fiollektion innan jul och blev intresserad. Han fick börja spela nu efter jul på grund av att en flicka slutade, och det går riktigt bra. Tack vare några års trumpetundervisning så kan han en hel del om noter och rytm, och det går lätt att överföra till fiolspelandet. Efter det kommer Alfred, en glad och pigg andraklassare som brottas på fritiden. Han ska få en större fiol idag. Sedan kommer det några till elever och två fiolgrupper innan det är slut för dagen.

Jubileumskonsert

I lördags spelade jag med **Sundsvalls Orkesterförening** när de firade sitt 100-årsjubileum. Det var slutsålt i Tonhallen och publiken var entusiastisk. Många hemvändare var med och förstärkte orkestern tillsammans med en del inhyrda musiker. Vi spelade svår och snabb musik. Jag, som inte

har spelat symfoniorkester på en del år, fick kämpa för att överhuvudtaget hänga med i svängarna i Finale ur Tjajkovskijs femte symfoni. Fredrik Burstedt dirigerade, och Helen Sjöholm och Anna Stadling var sångsolister. En stor, härlig orkester och en trevlig konsert, men det fick mig att fundera: var fanns eleverna från Kulturskolan? Jo, det fanns visst en i slagverket, men det var nog den enda. Utan att kritisera Sundsvalls Orkesterförening, där jag endast varit med på två produktioner, så ställer jag mig några frågor:

Hur visar vi lärare i kulturskolorna vägen för våra elever ut i det vuxna musiklivet? Och hur tar det vuxna musiklivet emot dem?

Är det som det alltid har varit att orkesterföreningarna spelar för svår musik, så att eleverna inte kan slussas ut? När det var för svårt för amatörerna sa vår dirigent i Norrtälje musiksällskap ofta att de skulle hoppa över stället, och låta de inhyrda "proffsen" spela där. Jag kan ju inte påstå att man känner tillfredsställelse över att behöva hoppa över vissa takter.

Hur ska en orkesterförening kunna fortleva om musiken blir för svår att spela för glada amatörer? Var ska amatörerna spela? Är eleverna överhuvudtaget intresserade av att spela i symfoniorkester, eller har de inte tid? Kanske det helt enkelt är för ointressant. Barn och ungdomar har ju så många fritidsintressen, så det finns kanske saker som är mycket roligare att göra än att spela i orkester?

Fungerande samarbeten

Jag har kontakt med Timrå spelmän med mina unga elever, och det är ett positivt utbyte. Eleverna blir fint mottagna och uppmuntrade, och spelmännen frågar när vi ska ses igen. Att få känna sig delaktig och betydelsefull i en grupp är viktigt. När eleverna växer upp så vill jag att de ska få spela både kammarmusik och symfonisk musik. Och då undrar jag: vart ska jag skicka dem? Hur har ni det ute i landet? Fungerar det bra hos er? Hur gör ni? Hör gärna av er och berätta, så vi andra kan försöka lyckas vi också.

Cetrella

Mina senaste två veckor har varit välfyllda av arbete av olika slag, bland annat så har vårt nätverk

som heter Cetrella ordnat en **konferens i Sollefteå**. För snart ett år sedan åkte en grupp lärare från kulturskolorna i Jämtland och Västernorrlands län till Capri och besökte en musikerterapeut. Nu hade vi bjudit in honom som en av föreläsarna. Vi andra i gruppen presenterade också olika sätt att med musik möta människor med särskilda behov.

Jag hade förmånen att få berätta om hur jag arbetar med **fiolklass i särskolan**. Jag hade även med mig min ena fiolklass från Hudiksvall och gjorde en 30 minuters konsert för konferensdeltagarna. Vårt mätto är: **Jag kan – Jag vill – Jag vågar!** Konserten gick bra, publiken var positiv och barnen var riktigt duktiga. Sedan fick jag lyssna på mina kollegor berätta om bland annat musikerterapi, musik i träningskolan, musik inför skolstarten och språkinlärning med hjälp av sång för invandrare. Tänk vad mycket vi kan lära av varandra!

Elevutbyte

Nu planerar jag ett samarbete med Alandia Strings från Åland, som jag tidigare har arbetat åt. Alandia Strings är en föräldradriven förening som bedriver fiolundervisning. De ska besöka oss i Timrå, och vi ska ha en hel speldag tillsammans med en avslutande konsert. Boende och spelokal är bokade. Schemat för dagen börjar ta form. Föräldramöte är inplanerat. Mat och fika har jag

Vänster sida:

Marita Sandberg fick 9 juni 2012 ta emot Ålands landskapsregerings jubileumsmedalj för sitt arbete med fiolundervisningen på Åland.

föräldrar som lovat hjälpa till med. Repertoar förbereder jag med eleverna. Det är mycket att ordna med, men jag hoppas att dagen ska ge mycket för barnen. Att mötas i musiken och få lära känna nya vänner. Att få uppleva spelglädje!

Folkmusikläger

Anmälningarna till det folkmusikläger som jag anordnar i Norrbo 9–14 juli har redan börjat droppa in, trots att jag inte har gått ut med inbjudan ännu. Ska ta itu med det nu på sportlovet. I sommar kommer det att bli folkmusik från New England i USA med Tracy. Det blir låtar från Trinidad med Gunilla. Samt naturligtvis svensk folkmusik med Ingrid, Dan och mig. På lördagen kommer **Barskvartetten** att ha workshop med lägerdeltagarna, så det blir en spännande vecka. Jag kommer att mejla ut inbjudan till alla adresser jag kommer över, så jag hoppas att ni läsare nås av den. Om ni inte får den så hör av er, så sänder jag den gärna.

Detta var ett axplock av vad som sker i min värld just nu.

Önskar alla en trevlig vår!

Marita Sandberg – fiolpedagog
marita.sandberg@bredband2.com

Stråkklassen Bollnäs folkhögskola

Högskoleförberedande utbildning i vacker miljö
inspirerande lärare och välutrustade lokaler.

Violin, viola, cello och kontrabas

Individuell lektion
Stråkorkester
Stråkkvartett
Musikteori
Brukspiano
Kör

Sista ansökningsdag: omgående.
Antagningsprov vecka 17.

Mer information:
www.lg.se/bollnasfhs
karin.hansers@lg.se
070-220 10 71

**BOLLNÄS
FOLKHÖGSKOLA**

 En del av Landstinget Gävleborg

Nya medlemmar

Anja Fors
Postgången 30
171 45 Solna
076-230 38 86
anja.b.fors@gmail.com
C

Marika Fältskog
Ellingegatan 14
217 73 Malmö
040-26 46 71
070-888 66 53
marika.faeltskog@yahoo.se
V

Mari-Ann Kuusk Wikström
Lövåsvägen 26
815 40 Tierp
0293-105 84
073-181 87 18
tonny@tierpsbilen.se
V

Katarina Malmberg
Rådjursstigen 2
572 32 Oskarshamn
0491-817 13
070-654 00 32
km@lansmusiken.se
C

Camilla Martinsson
Mänskensvägen 4 D
743 35 Storvreta
018-31 54 64
073-224 51 24
cellomartinsson@gmail.com
C

Michael Nielsen
Granmodalsgatan 17 E
852 38 Sundsvall
070-688 85 38
michaelnielsen100@hotmail.com
V

Benette Sjollema
Barnhult 3
340 32 Grimslöv
070-617 90 50
benettes@hotmail.com
C

Årsmöte

Söndag 3 mars höll Svenska Stråklärlärförbundet sitt årsmöte på KMH i Stockholm. Leif Elving avgick som ordinarie ledamot och som ersättare valde förbundet Torbjörn Westman. Sara Toftgård är ny suppleant. Vi tackar Leif för hans stora insats för Svenska Stråklärlärförbundet. Protokollet från årsmötet finns att läsa på www.esta.se.

*Årsmötets huvudpersoner: Astrid, Blanka och Årila Hillerudh med sin lärare Elisabeth Lysell-Bjermkvist.
Foto: Fredrik Ström.*

ESTA-konferensen 2013

ESTA-konferensen 2013 äger rum 28/8 – 1/9 i Oxford och kommer att locka över 300 deltagare. Konferensens huvudtema är: "Ensemble training, repertoire development and 'Style and Idea'." Föreläsare är bland andra Cristina Bellu, Simon Cartledge, Cathy Elliott, Simon Fischer, Kato Havas och Kurt Sassmanshaus. Dessutom kommer en mängd utställare och kompositörer/arrangörer (Kathy och David Blackwell, Mary Cohen med flera), och det blir konserter med bland annat the English Mozart Ensemble, Absolute Zero Viola Quartet och David Le Page. Det digra programmet, och all övrig information, finns att läsa på www.esta2013.org.

Kurser/läger

Norrbo spelmanslag ordnar folkmusikläger för stråkar i Norrbo, Hälsingland, 9–14 juli. För mer information kontakta Marita Sandberg, marita.sandberg@bredband2.com, 070-696 44 50.

Stråkläger på Hamregården i Orsa 11–18 augusti. Se annons sidan 15.

Norrköpings Suzukiförening ordnar musikläger i Stegeborg, vid kusten strax utanför Norrköping, 16–18 augusti. För mer information se www.norrkopingsuzuki.se.

Musikers hälsa

En ny nordisk konferens om musikerhälsa kommer att äga rum vid Acusticum, Musikhögskolan i Piteå, 13–14 juni. Konferensen är organiserad av Luleå tekniska universitet tillsammans med ett tiotal svenska och danska forskare, och planen är att den ska återkomma regelbundet på olika platser i Norden. Syftet är att skapa nätverk och kontakter och presentera och diskutera aktuella kunskaper inom området. Målgruppen är såväl forskare och kliniker (till exempel sjukgymnaster, läkare, psykologer och audionomer) som musiker, musiklärare och musikledare.

För mer information se www.ltu.se/mhpsc2013.

The Krédde

Efter att ha kämpat mot smärta i spelet i många år fick den amerikanske violinisten Jordan Hayes nog. Medan han fortfarande studerade vid Eastman School of Music i Rochester, New York, började han designa ett justerbart hakstöd för violin och viola. Hayes har samarbetat med ingenjörer och industridesigners, och efter tre prototyper har han nu kommit fram till en slutgiltig version kallad "the Krédde". Stödet är anpassningsbart på höjden och i alla tänkbara lutningar och rotationer.

Hayes la ut sitt projekt på Kickstarter, en amerikansk webbsida där vem som helst kan presentera projekt och idéer som de skulle vilja förverkliga, och ange den summa pengar de i så fall skulle behöva. Om projektet under en begränsad tid samlar in den begärda summan får projektörerna tillgång till pengarna, annars går de tillbaka till donatorerna. Målet för Hayes var att få ihop minst 18 000 dollar till material och gjutformar, och när tidsgränsen gick ut hade han fått in 24 500 dollar. Tillverkningen sker i Boulder, Colorado, och den första sändningen ska enligt planerna vara klar i mars i år.

Se www.kreddle.com.

Thomas Gould.
Gatumusikant.

Gatumusikanter

Den brittiske violinisten Thomas Gould, konsertmästare i the Aurora Orchestra och alternerande konsertmästare i the Britten Sinfonia, har upprepat Joshua Bells berömda tunnelbaneexperiment. Det var 2007 som Bell tog med sin Stradivarius

ner i Washingtons tunnelbana och spelade Bachs Chaconne och musik av Schubert, Massenet och Ponce. Då var det sju av 1 097 personer som stannade för att lyssna, och 27 stycken som gav en sammanlagd summa av 32,17 dollar (strax över 200 kronor).

Gould spelade musik av Bach, Massenet, Paganini och Chopin på sin Guadagnini i lunchrusningen vid Westminster Station, London.

Av ungefär 2 000 förbipasserande var det 35 som stannade till, och han fick ihop en summa av 15,06 pund (knappt 150 kronor).

Thomas Goulds hemsida:

www.thomasgould.com.

AMATÖR, MUSIKSTUDENT ELLER YRKESMUSIKER?

Hos oss hittar du ett brett sortiment av stråkinstrument för just dig. Vi har instrument i alla prisklasser. Även tillbehör som stråkar, strängar, stöd, harts, etuier etc.

Vi skickar över hela landet med buss eller post för snabb och säker leverans.

Ta en titt på hemsidan och hör av dig så ska vi hjälpa dig med det du behöver.

Vi finns inte längre bort än ett telefonsamtal eller mail.

Välkommen!

Mattias Sandlund

Din fiol.

GERINGSGATAN 2 · NORRFJÄRDEN
TEL: 0911-20 94 71 · 070-300 00 10
INFO@DINFIOL.SE · WWW.DINFIOL.SE

The Krédde.

SEBASTIAN SKARP

VIOLINATELJÉ

Expertis, värderingar och handel.

Member of Entente Internationale des
Maîtres Luthiers et Archetiers D'Art

SVERIGES
VIOLINBYGGARMÄSTARE

Violoncell byggd av Sebastian Skarp

Sebastian Skarp Violinateljé, Regeringsgatan 72, 111 39 Stockholm.
Tel: 08-22 24 20, www.sebastianskarp.se